

การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชนตำบลทุ่งขวาง
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

**Study on the Guideline of the Solid Waste Management by Participants of Sub-district
Organization Tambon Tungkwang Kumpangsansan District, Nakhon Pathom Province**

โดย วิมลรัตน์ ศรีรัตนกุล ,กสมล ชนะสุข และ จุฑามาส ศรีชมภู

ประเด็นการนำเสนอ

- ❖ บทนำและวัตถุประสงค์
- ❖ วิธีการดำเนินการวิจัย
- ❖ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ❖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ❖ ผลการดำเนินงาน
- ❖ ข้อเสนอแนะ

บทนำ

ตำบลทุ่งขวาง เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ชาวบ้านส่วนใหญ่ในตำบลทุ่งขวาง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะที่เกิดจากการเกษตร และขยะทั่วไปในครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนในตำบลทุ่งขวางใช้วิธีกำจัดขยะด้วยการเผาในที่ของตนเอง และไม่มีบริการรถจัดเก็บขยะเป็นรายวัน แต่จะมีบริการรถรับขยะเป็นรายเดือน เดือนละ 20 บาท ต่อครัวเรือน ทำให้ไม่มีถังขยะที่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนอยู่หน้าบ้าน แต่เนื่องจาก ชุมชนเติบโตขึ้น จำนวนประชากรก็มากขึ้น ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยในตำบลทุ่งขวางมีมากขึ้น ทั้งนี้ครัวเรือนในตำบลทุ่งขวาง เริ่มมีการเรียกร้องให้มีรถเก็บขยะ เป็นประจำ 2-3 วันต่อสัปดาห์ หรือทุกวัน จึงทำการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลทุ่งขวาง และขยายผลไปสู่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือนของตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมให้มีประสิทธิภาพ
5. เพื่อจัดการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องระบบการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในการวิจัย คือ ครัวเรือนในชุมชนทุ่งขวาง ประกอบด้วยตัวแทนครัวเรือนในตำบลทุ่งขวาง จำนวน 100 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 คน มีจำนวนประชากร รวม 115 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชนทุ่งขวางในการวิจัยนี้ได้กำหนดวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่ายแบบเฉพาะเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. เตรียมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้จากการประมวล เพื่อกำหนดเป็นหัวข้อ โครงสร้างของแบบสอบถาม และขอบเขตเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมนี้มา สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบในการกำจัดขยะตามแนวคิดของชุมชนที่ได้จากระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ คู่มือปฏิบัติการประกอบด้วย ใบความรู้ วิธีการปฏิบัติ และแบบประเมินผล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม 2556 ถึงเดือนกันยายน 2557 โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 90 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยโดยใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลใช้คะแนนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนรวมกันแล้วคำนวณค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

จากการสำรวจสภาพปัจจุบันของชุมชน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย มีปัญหาในเรื่องของการกำจัดขยะที่นับวันคนจะมากขึ้นพร้อม ๆ กับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวโดยมีการกำจัดขยะแบบรวมศูนย์ คือ มีการจัดเก็บรวบรวมจากหลายพื้นที่แล้วนำไปทิ้ง ณ จุดเดียวกัน ทำให้เกิดการกำจัดไม่ทัน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทางด้านสุขภาพในแผนสุขภาพชุมชน และตามแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ของตำบลทุ่งขวาง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอันดับที่ 4 คือ เรื่องของขยะ ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลทุ่งขวาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขวาง จึงได้จัดทำ “โครงการหมู่บ้านสะอาดปลอดโรคร้าย ตำบลทุ่งขวาง” ขึ้น เพื่อรณรงค์ให้คนภายในชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ให้คนในชุมชนสามารถคัดแยกขยะเป็น สามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เป็นการช่วยลดจำนวนขยะภายในครัวเรือนลง และเป็นการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

จากการสำรวจสภาพปัจจุบันของชุมชน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย มีปัญหาในเรื่องของการกำจัดขยะที่นับวันคนจะมากขึ้นพร้อม ๆ กับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวโดยมีการกำจัดขยะแบบรวมศูนย์ คือ มีการจัดเก็บรวบรวมจากหลายพื้นที่แล้วนำไปทิ้ง ณ จุดเดียวกัน ทำให้เกิดการกำจัดไม่ทัน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทางด้านสุขภาพในแผนสุขภาพชุมชน ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลทุ่งขวาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขวาง จึงได้จัดทำ “โครงการหมู่บ้านสะอาดปลอดโรคร้าย ตำบลทุ่งขวาง” ขึ้น เพื่อรณรงค์ให้คนภายในชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ให้คนในชุมชนสามารถคัดแยกขยะเป็น สามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เป็นการช่วยลดจำนวนขยะภายในครัวเรือนลง และเป็นการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

ผลการวิจัย

2. ศึกษาปัญหา และความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชน พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้นำได้มีการผลักดันให้เกิดการเรียนรู้วิธีการกำจัดขยะในหลายรูปแบบ เช่น การทำน้ำหมัก EM หรือการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ

ครู พบว่า โรงเรียนก็ได้มีการสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักคัดแยกขยะ และมีการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้ ไปประดิษฐ์เป็นของเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งมีเตาเผาขยะในโรงเรียน และนำเศษพืชผักต่าง ๆ ไปเป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้

สมาชิกในชุมชน พบว่าถ้าอันไหนเป็นขยะแห้ง ก็จะใช้วิธีการเผา ถ้าเป็นขยะเปียกหรือเศษพืชผักต่าง ๆ ก็จะฝังกลบหรือการทำปุ๋ยหมักตามแนวคิดของชาวบ้าน

การแก้ปัญหาในการกำจัดขยะ ของสมาชิกในชุมชน มองว่าเป็นปัญหาที่ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไข โดยมีองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นผู้สนับสนุนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งชุมชน รวมทั้งต้องการมีส่วนร่วมในการที่จะกระตุ้นให้สมาชิกท่านอื่น ๆ ในชุมชน ได้ช่วยกันหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกันอีกด้วย

ผลการวิจัย

จัดการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องระบบการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการติดตามและขยายผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการจากสมาชิกที่เข้าอบรมไปสู่สมาชิกท่านอื่น ๆ ในชุมชนต่อไป เพื่อให้เกิดการปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน
2. ควรมีการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ และถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้ให้กับเด็ก ๆ ในชุมชน ผ่านหน่วยงานสำคัญคือโรงเรียน
3. ควรวิจัยประเมินผลความสำเร็จและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบคุณค่ะ